Q. D. F. F. E. I.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

SERPENTARIA VIRGINIANA,

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DOMINO

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIÆ, IVLIACI, CLIVIÆ, MONTIVM, ANGARIÆ ET WESTPHALIÆ, & reliqua,

SVB PRÆSIDIO

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

HEREDITARII in Schwartza/

MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS PALATINI CÆSAREI, SERENISSIMORVM SAXONIÆ DVCVM CONSILIARII ET ARCHIATRI, THEORETICES PROFESSORIS PVBLICI ORDINARII, h. t. FACVLTATIS MEDICÆ DECANI,

Patroni, Præceptoris, ac Hoſpitis, ſummo obſeruantiæ cultu ad cineres deuenerandi,

PRO LICENTIA,

Summos in arte Medica Honores, Inſignia ac Priuilegia Doctoralia, MORE MAIORVM, rite capeſſendi,

publico Philiatrorum Examini ſubmittit

CHRISTOPHORVS LVDOVICVS GÖCKELIVS,

HERSPRVCKO-NORICVS,

IN AVDITORIO MAIORI,

Horis ante-& pomeridianis conſuetis,

Ad diem Iun. A. cIↃ IↃCC X.

IENÆ LITTERIS CHRISTOPHORI KREBSII.

DEO
TER OPTIMO MAXIMO
PATRIÆ PATRIBUS
ET
LITERARUM PATRONIS

HOC QUICQUID EST INGENII SPECIMEN

devotiſſime & devote

D. D. D.

CHRISTOPH. LUDOV. GÖCKELIUS.

RPJCB

B. C. D.

PROOEMIVM.

INter plures prudenter & ingenioſe excogitatas, & a ſerpentibus ſeorſim deſumtas, veterum parœmias merito illam quoque militare notum eſt, qua rem noxiam depingere intenti, cane peius & angue, ſanguine item viperino fugiendam monuere.

Attamen cum & in hoſte laudanda ſit virtus, tantum abeſt, vt omni plane careant vtilitate ſerpentes, vt plura potius ex iisdem rurſus aucupari liceat non æque contemnenda ſymbola, ac remedia.

Præbuerunt, vt hæc aliquot tantum exemplis illuſtremus, ii tum ſacro Codici, tum profanis moralis philoſophiæ doctoribus ſymbolum prudentiæ, nemini non mortalium commendandæ. Mythologis & Hierophantis, teſte, præter alia, hiſtoria Georgii Caſtrioti, vulgo Scanderbegi dicti, a Marino Barletio in vita eiusdem deſcripta, ſignum futuræ felicitatis: nummorum inuentoribus, in ſpecie bini baculum nexibus ambientes depicti, emblema, ethicorum ad exemplum, vt pacis, ita & ſapientiæ, eruditionis atque calli-

liditatis. Hinc & Mercurio, Hygeiæ, Æſculapio, ſingulisque mercurialium virorum choris, adeoque & inter hos medicis, quoniam & his præ reliquis cultura ingenii, acumen & prudentia competat, ſacrum.

In ſcholis vero medicis ſeorſim gemina notione de ſerpentibus, latius & in genere ſumtis, tractari ſolet, tum vt vitandis, eorumque veneno illato curando; tum quænam arti ſeruandorum hominum & ſuo loco fœnerent medicamenta & ipſi, & ab illis denominatæ herbæ ac ſimplicia, ſerpentibus aduerſa.

Singula hæc vt latius excuti ac perpendi merentur, ita inpræſentiarum & alia quædam delibare animus eſt, & maxime, Diſſertationis Inauguralis loco, luſtrationem ac examen inſtituere SERPENTARIÆ VIRGINIANÆ dictæ, id quod vt feliciter eueniat, DEVM O. M. ſolicite & deuotiſſime oramus.

CAPVT I.

De *Serpentariis earumque Etymologia & Differentiis in genere.*

VT maxima ſerpentum eſt latitudo, ceu genus plures ſub ſe ſpecies continentium, ita operæ pretium eſt & delibare *Serpentariarum* ambitum non exiguum. Non ignobile conſtituunt ex regno

regno animali hoc titulo proprie denominati ſerpentes, ipſæque viperæ, in ſubſtantia & quoad diuerſas partes in vſum venientes. Tacemus ὀφίασιν, morbum capillorum, qui & area dicitur, quando certis ſpatiis in ſerpentis ſimilitudine decidunt: & ſerpentum inſtar ſerpentulos, vel viperas, per aluum præternaturaliter excretas.

Non pauca vero ex aliis regnis quoque mutuata a ſerpentibus extant nomina. Ex regno minerali ipſo celebris ὀφίτης, *ophites*, marmor ſerpentinis maculis aſſimile, & variæ τοῦ λίθου ὀφίτου, ſeu *lapidis ſerpentini* ſpecies huc ſpectant, teſtibus *Galeno l. 9. de ſimpl. Medicam. Dioſcoride l. 5. ſimpl. c. 119. Plinio l. 36. c. 7.* & *Matthiolo in comment. ad citat. Dioſcorid. locum.* Tacemus ſerpentes petrefactos & alia analoga inter curioſa lapidum ζητήματα occurrentia.

Maxime vero in vegetabili regno longe diffuſiſſimo idem vſu venit. Sic *Lignum Colubrinum*, a colubris ſeu ſerpentibus nomen accepit, quoniam, ne alias eius qualitates pluribus laudemus, vel ſolo odore eos in fugam coniicere, attactosque internecioni illico dare, ex mente illorum incolarum, vbi hoc ipſum prouenit, *Ioh. Bauhinus Hiſt. Plant. Vniuerſ. l. 15. c. 39.* recenſet.

Imo & arte facta a ſerpentum aliqua analogia dicta ſunt, quod vel in Chimicis ſcholis *ſerpentinæ* dictæ edocuerint, ſeu inſtrumenta tortuoſa deſtillatoria, tam vitrea, quam alia, ob hanc ipſam tortuoſitatem ſuam aliqua ex parte ſerpentum anfractuoſos plexus imitantia, ad ſubtiliorem ſurſum propulſandum ſpiritum vinoſum curioſe excogitata. Vid. *Charas Pharmacop. Reg.* Si tamen verum fateamur, etiam citra tales circulationes & ambages volubiles idem ex fundamentis artis impetrari ſimpliciori via poteſt.

Speciatim quamplures plantæ ſerpentibus nomen debent,

bent, quacunque demum ſimilitudine, ſignatura, charactere, mechanica, figura, colore, aliisque medium terminum, ſeu tertium ſimilitudinis, & occaſionem largitis. Vt vero diſtinctius hæc appareant in ſingulis, notabile eſt commode in tres claſſes ſpecies quaſi ſub hoc genere comprehenſas dirimi poſſe, quo ipſo deriuatio & nomenclatura optime clarere & concipi poteſt.

Ad *primam* referimus, quæ a formæ externæ, aut alia extrinſeca, in vno aliquo tertio cum ſerpentibus conuenientia denominationem hanc nactæ ſunt. Ad *alteram*, a virtute inprimis alexipharmaca & ſerpentum veneno aduerſa ita cognominatas. Ad *tertiam* denique vtroque charactere inſignes, adeoque duplicem ob cauſam, tam quod forma externa ſerpentes aliquatenus referant, quam quod viribus ſuis ſaluberrimis iisdem contrarientur, titulo hocce inſignitas.

Liceat hæc, vt certius magis dictis conſtet fides, exemplis præterea aliquot illuſtrare, vel ideo, quod ipſi Serpentariæ Virginianæ noſtræ eo facilius a reliquis diſtinguendæ inſeruiant.

Sic in prima claſſe locanda venit (1.) *Nummularia*, ita quidem communiter, ob foliorum rotundiorem figuram, nummos minutos æquantem, herbariis audiens: *Lonicero* vero in *Herbar. p. m. 441. Fuchſ. in Comment. ad Hiſt. ſtirp. c. 153. Dodonæo*, & aliis, quod caulem habeat in terræ planitie inſtar ſerpentis repentem, latius paulo, ſerpentaria minor, Germ. klein Natter-Zunge / & *Caſp. Bauhin in Pinac. l. 8. ſect. 3.* ſerpentaria tertia, ſeu centummorbia Brunfelſii dicta.

(2.) *Ophiogloſſum* quoque huc pertinere videtur; quæ herba appoſitiſſime non tam a Græcis recentioribus & veteribus, quam quod Germanicam etiam nomenclaturam, Natter-Zünglein / exprimat, & rem ipſam, cum forma pediculi e folii

lii

lii ſinu prodeuntis, & lingulam ſerpentis referentis optime conueniat, ita vocata eſt, teſte *Fuchſio in Herbar. c. 22.* & *Dodon. Pempt. 1. l. 5. c. 21.*

(3.) Ad hunc ordinem referre licebit *Ophioſcorodon*, ſeu *allium ſerpentinum*, aut, vt *Matthiolus* vocat, *Creticum*, German. Schlangen-Knoblauch / ob caput, quod ſerpentis inſtar cum ſuprema caulis parte ſe contorquet, prout a *Ioh. Bauhin. Hiſt. Vniuerſ. Tom. 2. l. 19. c. 3.* depingitur, hoc nomen gerens.

(4.) Nec *Biſtortæ* reticendæ, vtpote vel κατ' ἐξοχὴν multis ſerpentariæ nomine notæ, quod, prout *Fuchſ.* in *Herbar. c. 297. Rolfincius in ord. & Meth. Comment. l. 10. ſect. 1. c. 3.* & *Ettmullerus*, iisdem fere verbis, loquuntur, primum e terra erumpentes linguæ ſerpentis in modum contractis iisque ruffeſcentibus gaudeant radicibus: quin præterea ob ipſam hanc radicum rubedinem, ad elegantem aliarum diſtinctionem, *Taxis Hafnienſi* & *Lipſienſi*, & *Emanueli König in Regn. Vegetab.* Serpentariæ rubræ dictæ. Et illam quidem, quæ radice magis intorta prædita, ſerpentariam marem exiſtere; alteram, cui minus intorta eadem, ſerpentariam feminam ſeu Colubrinam dicere poſſumus, ſi *Fuchſium*, *Caſp. Bauhinum* & alios ſequi velimus.

(5.) In hunc tandem cenſum plures *Dracontiorum*, ſeu dracunculorum, & his affines quædam *ari* ſpecies, caule inprimis etiam ſerpentum in modum maculato conſpicuæ, recipi geſtiunt, in quibus ſpecialius recenſendis non immorabimur.

Inter hæc vero alia ita audiunt, quibus, vt *Plinius* & hunc ſecuti volunt, biſtortæ in modum fere radix draconis conuoluti forma ſpecioſa eſt. Alia, vt *Theophraſtus Ereſius*, *Dioſcorides* & *Bodæus in not. ad Ereſ. l. 8. c. 11.* itemque *Apuleius l. de Medic. c. 4.* ſentit, quibus caulis ποικίλος ὀφιώδης, vel ὀφιωειδής, i.e. ſer-

164.

ſerpentis aut draconis modo maculis pictus exiſtit. Accedit, quod *Anazarbeus* addit, *l. 2. c. 196.* qui radice manus ſuas perfricuerint, a viperis feriri negantur, parum deinde attendendo, num domeſtici ſint illi, vt dracunculus maior, minor, paluſtris, hortenſis, aliique noſtris regionibus familiares, an exotici.

Eminet inter has quoque *Serpentaria Triphylla Braſiliana*, caule punctulis nigris notato, teſte *Marcgrav. Hiſtor. rer. Natur. Braſil. l. 1. c. 13.* Luſitanis Erua de S. Maria dicta, a *Caſp. Bauhino in Prodrom. p. 101.* imperfecte tamen, vt *Raius* monet, magis, perfectius a *Dodarto* deſcriptus, a quo deinceps & ſuam ſe deſcriptionem mutuam ſumpſiſſe *Raius T. II. l. 31. c. 19.* fatetur.

Meretur huc referri etiam herba *Hippocrati* memorata, *Ophis* ipſi dicta, & *l. 2. de morb. mulier. c. 7. t. 7.* eius καρπὸς ſeu fructus in fluxu ſanguineo ad ſuffitum commendatus cum aliis, quamuis dubium ſit etiamnum, an cum dracontio eadem ſit planta, & ſic ſemen eiusdem, quod *Ioh. Bauhino Hiſt. Plant. l. 19. c. 30.* placere videtur, intelligatur, an echii *Dioſcoridis l. 4. c. 27.* cuius ὁ καρπὸς κεφαλῇ ἔχιος ὅμοιος, *ſemen capiti viperino ſimile* ſcribitur.

Quod alteram claſſem præfixam concernit, ſerpentariæ etiam dictæ fuere, tum interno, tum externo vſu, quæ à virtute alexipharmaca ſerpentibusque aduerſa denominationem ſibi fœnerantur. Notabile hic eſt, exteriorem ſignaturam ſine dubio anſam & occaſionem dediſſe cogitandi de interna virtute & efficacia bezoardica, vel externa quoque, quoad vſum morſibus ſerpentum debita, illis potiſſimum præferendis, vbi experientia coniecturam firmauit, addenda hinc ratione quoque congrua.

Ex his laudari poteſt Coronopi ſylueſtris vulgo ſpecies,

quæ

quæ a Göritienſibus ſeorſim, apud quos prouenit, *Serpentina* dicta eſt, autore *Matthiolo in Comment. ad l. 2. Dioſcor. c. 123. p. 384.* & *l. 6. c. 40.* aliiſque locis, & *Dodon. Pemtad. 1. l. 4. c. 24.* Herbariis, quod *Tabernæmontanus lib. 1. ſect. 4. c. 3. p. 303.* monet, Gramen Serpentinum, Germ. Schlangen-Zwang/ Schlangen-Graß/ cuius radicem pulueriſatam in vino potam citatis iisdem locis Matthiolus crebrius laudat, viperarum aliorumque venenoſorum animalium morſibus maxime aduerſam, præcipuumque eſſe remedium, ita vt vel ſola optime liberet demorſos, quin & contra epota venena alia valeat efficaciter. Confer. latius *I. Bauhin. l. c. l. 31. c. 4. p. 510. ſ.*

Sic in cenſum hunc merito venit porro decantata hodie Scorzonera, ſeu, vt aliis placet, Eſcorzonera, in Hiſpania, & quidem, vt *Monardes* recenſet, in Comitatu Vrgel Catalauniæ Prouinciæ loco Momblanc dicto, a Mauritano captiuo eo adducto, ante duo fere ſecula primum inuenta, & voce hac idiomati Catalonico conformi inſignita, non exactius latine exprimenda. Pluribus hoc exprimitur apud *Monardem* inprimis *l. de Lapide Bezoar* & *hac herba* conſcripto, & a Cluſio latinitate donato, *Matthiol. Lib. 5. Epiſt. 13. Rolfincium Ord. & Method. Comment. Lib. 10. Sect. 1. cap. 3.* pluresque alios. Hinc & Viperinæ ſeu Serpentariæ nomine gaudet, & vernacula voce Spaniſch-Schlangen-Kraut/ ſeu, cenſente *Tabernæmontano*, Schlangenmord.

Scurzo enim ſiue Eſcorzo denotare Catalonis quoddam Serpentum genus autores affirmant, cuius morſibus venenatis hanc ipſam radicem efficaciter reſiſtere, experientia comprobatum ferunt, adeoque merito inde ipſi nomen Scorzoneræ videtur, vti prolixius eodem *Monardes* libro teſtatur, inditum, maxima quippe, ſi huic itidem autori fidem adhibeamus, ei ad-

166.

verſus Scorzonem vis ineſt. Et adeo quidem, vt confeſtim, ſi eius tangatur ſucco, torpeat, ſi in os eius iniiciatur, pereat, & manibus eo ſucco illitis contrectetur ſine periculo. (Non enim mordere tunc poſſe, ſed adeo torpeſcere, vt ſemimortuus quaſi videatur.) Et ſi, qui fuerit ictus, comedat de radice aut ſuccum foliorum bibat, confeſtim ſanetur, ſi inflatus iam fuerit, deſideat tumor, ſedentur dolores, & deliquia, ſique præſumatur, antequam momorderit, non ſuperueniant priora ſymptomata, & quæ miræ eiusdem vires pluribus ibidem legendæ deprædicantur aliæ, quamuis ſæpe hæc talia hyperbolice extollantur vltra meritum. Satis ſit, ſcorzoneram montanam Italicam & Hiſpanicam, imo & noſtram, non infeliciter inter bezoardica militare, & laudem inſignem adeptam.

Tacemus a *Piſone l. de Medicin. Braſiliens. c. 71. p. 120.* memoratam *Caiatiam*, alias Caaicam, Luſitanis Eruam dos cobres, aut, ſi Latine hæc reddamus, *Serpentariam* appellatam. Et hæc enim, ipſius autoris verbis, refertur colubrorum morſibus feliciſſime mederi, nec vlli antidotalium herbarum dignitate cedere, quod maſticata vel contuſa & morſui ſerpentum applicata, dolorem non ſolum ſedet, ſed ipſum venenum validiſſime extrahendo etiam vulnera curet; ſicca vero & in puluerem redacta e conuenienti liquore ad pugillum exhibita cor muniat, viresque a veneno lapſas reſtituat.

Agmen claudit SERPENTARIA, noſtro æuo ſua acceſſione celebratiſſima, VIRGINIANA, ſeu vnam, ſeu plures ſpecies eius ponamus, qua de mox pluribus agemus.

Vtroque demum nomine & titulo viſendæ ſunt quoque dictæ; quamuis enim in ſingulis aliqua præſumptio talis videri vel ſtatui poſſit, a potiori tamen denominatio fieri debet, & ſic magis exhauriri ambitus & latitudo.

Spectant

Spectat huc *Echiorum* cohors, quæ quippe ſingula ἀπὸ τοῦ ἔχιος, *Vipera*, nomen ſuum deriuant, adeoque Viperinæ Latine, ſiue etiam Serpentariæ, ſalua nihilominus manente vſitata alias ſtrictiore, quæ hodie proſtat, Viperas inter & Serpentes diſtinctione, non inepte appellanda, imo iamiam ab aliis appellata. Idque tum propter ſeminum formam viperina capita imitantium, vt, quot ſemina, tot fere minuta viperarum capita appareant; tum quod & hæc ipſa ſemina, quin & radix in vino pota, præſeruatiue & curatiue ſerpentum venenis reſiſtant, & folia ictibus eorundem impoſita illos potentiſſime ſanent.

Vtut vero hæc talia præſumptiue potius, vel relatiue, poſſint ſcripta & laudata eſſe, citra experimentorum mentionem, videri; attamen nec temere neganda ſunt, nec negligenda, ſed vlterius minimum exquirenda. Vid. *Dioſcorides l. 4. c. 25. Matthiolus in notis ad h. l. Dodonæus Pemtad 5. l. 1. c. 12. Cluſius l. 5. Hiſtor. rar. Plant.* c. 50. *Caſtor. Durant. Hortul. Sanit. p. 336.* ex recentioribus *Job. Bauhinus, Hiſt. Plant. tom. 2. l. 33. c. 5. Proſper. Alpin. l. 1. de Plant. Exotic. c. 57. Tournefortius Inſtit. Botan. p. 136.* aliique vnanimiter quaſi idem confirmantes.

Si ad exotica diuertere velimus, referenda huc & *Caapeba* Luſitanis, vel etiam, vt *Piſo in Hiſt. Natural. Braſil. l. 4. de facult. Simpl. c. 54.* pluribus refert, quod nunc vicinas conſcendere arbores, nunc humi inſtar Colubri herbam repere ſoleat, & viribus aduerſus ſerpentes polleat, *Cipo de cobras*, ob eximias vero alias virtutes & præſtantiam *Erua de Noſſa Senhora* item cognominata.

Agmen claudat etiam addenda *Serpentaria mirabilis montana*, Germ. Bergſchlangenkraut / elegantiſſimus Sti-

riacorum & Hungaricorum montium fœtus, a ſolo, quantum nobis conſtat, *Muntingio* ſolide & plenius deſcripta & delineata, *Herbarii Belgici cap.330. p.752.* Antea vero iam eius meminere quoque *Phædro in Chirurg. minor. p.76.* & *Crollius l. de ſignatur p.81.* qui Sidericam & dracontium maius vocat.

Hæc ipſa elegantiſſima & artificioſiſſima gaudet facie, vt eadem omnibus certe plantis contra, ſaltim mirabilis nomen ſortitis, ſummi Conditoris maieſtatem oſtendat, & vel adſpectu ſuo alliciat obuios. Foliis ſerpentem refert ſingulis, quatuor vero ſolum habet, velut depictum vel inſculptum; vnde & nomen ſortita eſt vnice; Floribus rubentibus ſtellam, ſeu ſidus cœleſte refert, eamque triplicatam quaſi, vel exactiſſimam potius, vnde *ſidereon* dicitur. Quod enim in cœlo ſtellæ, id in terra plantæ ſunt, earumque flores, quaſi terreſtria ſidera, enarrantia & ſuo loco gloriam Dei O. M. Radice & foliorum numero mandragoram æmulatur, niſi quod hæc craſſiori in medio vena, exacte ſerpenti a capite vsque ad caudam, vt ouum fere ouo, ſimili, inſigniter conſpicua ſint.

Vires quidem nondum æque exploratæ, ſi vllus tamen ſignaturæ locus eſt, hanc applicare, & ad venenatos morſus & virulentiam indagare vlterius & illuſtrare par eſt, dummodo occaſio tulerit, rariſſimam hanc plantam obtinendi.

Notabilis eſt locus de ſerpentariarum nomine *Paracelſi Chirurg. magna P.1. Tr.2. cap.7.* a ſerpentum exemplo, quos quandoque diſſectos, cum ſemet ipſos rurſum conglutinare herbis quibusdam homines viderent, ab effectu *Serpentarias* vocandas eſſe, vtpote traumaticas. Id quamuis puerili ratione factum ſcribat, ea tamen occaſione non diffiteri poteſt, inuentos quoque eſſe pulueres glutinantes vulnera.

CAPVT

CAPVT II.

De
Radicis Serpentariæ Virginianæ origine, definitione, differentiis & affectionibus in ſpecie.

QVod alias de obuiis ignotis, nec prius viſis primum & ſolenne eſt quærere, qui genus? vnde domo? vt cum poeta loquamur, vel cum *Propertio*: qualis & vnde genus? id iure quoque tum de aliis exoticis & peregrinis ex oris aſportatis medicamentis valet, tum & hic inpræſentiarum de Serpentariæ Virginianæ origine.

Gemina circa hanc explorandi eſt via, ſi a mercatoribus, & ſeplaſiariis diſceſſerimus, apud Medicos & Hiſtoricos, ſeu Geographos ipſos potius ſimul.

Cum itaque primus, quantum inueſtigare potuimus, ex medicis, huius meminerit *Iacobus Cornutus*, Medicus Pariſienſis, *Canadenſium Plantarum, aliarumque nondum editarum Hiſtoria*, anno M DC XXXV. edita, *cap. 80. p. 214.* par eſt, eundem audire. Præmiſſo enim titulo: Radix ſnaqröel nothæ Angliæ: miſſa quoque eſt, *ſcribit*, ad me ex notha Anglia radix, quam Serpentariæ vocant, vernacule Snaqröel, cum hac inſcriptione. Hæc radix Alexiterium præſentiſſimum eſt, contra morſum ſerpentis ingentis perniciofiſſimique in notha Anglia, cuius morſus intra duodecim horas interficit, niſi huius radicis ſumatur portio, qua ſumpta nullus vnquam auditus eſt periclitari de vita.

Quot verba, tot pondera, quæ clarius patent, ſi noueri-

uerimus, quod dicatur Anglis a Snake, *anguis*, de quo nullum eſt dubium, & root, *radix*, vnde videtur dicenda potius *Snackroot*, a vipera, Serpente, & radice; niſi vel in Anglia ipſa, vel in Gallia per abuſum, tyrannum loquendi, vel ignorantiam linguæ Anglicanæ detortam putemus, in Snackröel.

Audito primo hoc ſaltim Scriptore medico, prius, quam audiamus alios, conſultum eſt euoluere l' *Hiſtoire de la Virginie* (Gallica enim lingua ſaltim legenda obtigit,) *l.2.c.4. p.196* On y trouue, *ait*, la *ſerpentine*, qui paſſe en Angleterre pour vn des meilleurs cordiaux, & vn antidote excellent, contre toutes les maladies peſtilentieuſes.

On y voit auſſi, *pergit*, la Racine de ſerpent à ſonnette, qui eſt vn remede incomparable, & qui guerit de la morſure de ce ſerpent, dont le venin tue quelquefoy en deux minutes. Quand on en eſt mordu, ſi l'on auale au plutoſt de cette racine, elle chaſſe d'abord tout le venin, & au bout de deux ou trois heures le patient eſt retablie dans ſon premier état.

Nomen habet ſerpens ille a ſono, par le bruit, qu'il fait auec ſa ſonnette, & qu'on peut entendre à vne diſtance raiſonable. Addit *l. 4.c.19. p.405.* non mordere, ſi quis obuiet, niſi irritatum, & venenum eius eſſe mortale, qui non ſtatim medeatur aliquo antidoto.

Ex his ceu fontibus deriuanda ſunt, quæ hinc apud alios de eadem confirmata & relata leguntur. Ita *Pometus* refert, ab Anglis eam in America effodi, & contra varii generis venena adhiberi ſolere, *l. 2.cap.3. p.49.* cum inſignem eius vſum, in illis, vbi prouenit, locis, & inprimis ſpecificum deprehenderint aduerſus morſus lethiferos magni illius Serpentis Boicininga Braſilienſibus, Luſitanis Caſcauela, Belgis Raetel Snake dicti.

Hor-

Horrendum hoc ſerpentum genus a *Marggrauio* fuſius deſcriptum extat *Hiſt. Nat. Braſil. l. 6. c. 14. p. 240.* quinque pedes longum, coloris obſcure flaui, dentibus armatum longis & acutis, & in cauda hamulis quaſi catenariis ſingulari modo inuicem aptatis inſtructum, quibus etiam cymbali modo, repens, ſonum eumque e longinquo percipiendum edere dicitur, peregrinantibus. Ipſe vero ſuo tempore nondum contra illius virus amuletum cognitum fuiſſe fatetur.

Repetit hinc idem & ſuum facit *Pometus l. c.* adeo formidabile ac venenoſum exiſtere hoc virus ſcribens, vt quibus ab illo, quod tamen non infrequens eſt, lædi contigerit & morderi, niſi illico huius radicis aſſumſerint portionem, præſentaneam intra duodecim horas ſubiiſſe mortem obſeruatum eſſe.

Quando hinc erudito orbi quadraginta demum abhinc annis magis innotuiſſe atque in vſum veniſſe *D. Valentini in Muſeo Muſeor. l. 2. Sect. 2. c. 10.* recte aſſerit, id intelligendum eſt de penitiori cognitione, & recepto in praxin medicam ſucceſſiue vſu.

Mentionem quoque eiusdem facit *Simon Pauli in Quadrip. Botan.* & recentiores inſuper medici Angli, in *Pharmacopoeia Londinenſi, p. 1. 6. & 172.* & ſcriptis ſuis variis, vnde hodie & Gallis & Germanis ipſis, communi velut conſenſu & applauſu plerorumque, recepta eſt.

Inter reliquas itaque dudum notas & celebratas, vſuque confirmatas, clasſicas & officinales, merito primas tenet apud Practicos, ſaltim curioſiores, SERPENTARIA VIRGINIANA, maxime quoad radicem hactenus, eaque vera. Dicitur hæc ipſa, vt rectisſime idem *Simon Pauli in Quadrip. Botan. p. m. 531.* ſub Scorzonera mentionem eiusdem faciens iudicat, … & no-

& nobiſcum ſic ſentit, non quod biſtortæ aut Serpentariæ inſtar ſerpat, aut quod ſit ſerpentis iacentis modo in ſe contracta, aut ad Serpentariæ alias ſpecies pertineat, ſed quod quanta quanta alexipharmaca ac ſerpentibus aduerſisſima exiſtat.

VIRGINIANA vero, ſicut innumeræ radices, plantæ & vegetabilia alia, a Patria audit, VIRGINIA, quod *Moriſon Part. 3. Hiſt. Plant. Sect. 12. c. 26. Pomet. l. c. Dale in Pharmacolog. Sect. 17. §. 8. Charas Pharmacop. Galeniqu. & Chimiqu. p. 286.* & tantum non omnes recentiorum confirmant.

Hæc vero regio, vt ex geographicis & hiſtoricis notum eſt, Septentrionalis Americæ, in Floridæ confinio, ſita, ab Anglis Anno Chriſti CIↃIↃLXXXIV. demum inuenta, inque Eliſabethæ Reginæ honorem ita appellata, pluribus tum herbis egregiis aliis, tum copioſo huius quoque herbæ & radicis ſaluberrimæ prouentu a natura donata.

Celeberrimus vero *D. Valentini, in Muſeo Muſeorum lib. 2. Sect. 2. c. 10.* Iamaicam, inclytam Americæ Septentrionalis Inſulam, Anglorum itidem imperio ſubiectam, longius tamen a Virginia diſtantem, potius laudat. Hoc vt cum mechoacanna & aliis habet commune nomen Serpentaria, a patria ſcilicet, ita nil obſtat, ex vtroque loco eandem prouenire poſſe, ſeu prouentu natiuo, ſeu arte promoto, quod ab ipſis Anglis facillime potuit fieri, vti & indigenatum ipſum, vel tabaci exemplo aliorumque, etiam apud Europæos non paucæ ſortitæ ſunt.

VERÆ autem nomen ſibi vendicat ad diſtinctionem aliarum ſpuriarum, ſiquidem operæ pretium eſt, vt in omnibus aliis, ita in nouiter inuentis probe diſpicere, ne fallamur. Reuera enim, vt reliqua iam mittamus, cum ipſa Ipecacuanha primitus, ad mercatores noſtros allata, confuſa fuit.

Sicuti

Sicuti vero inuentionis gloriam & nomen debet incluſtæ Anglicæ nationi ſerpentaria hæc Virginiana; ita, ſi eiusdem delibemus Synonyma, Gallis, vt *Charas*, & *Pometo*, Viperine Virginienne; Latinis hinc item Viperina Virginiana, Colubrina, Germanis Virginiſche Schlangenwurtzel / ſi *Valentinum* ſequamur, ſecundum autorem autem editionis Germanicæ *Medicinæ Experimentalis Digbaanæ*, Virginianiſcher Schlangenmord / audit; quæ tamen nomina ſingula quoad ſignificationem fere eadem, nec niſi pro cuiusuis linguæ idiomate variant.

Nec errant, qui Contrayeruam Virginianam vocant, tum ratione nominis, & virium, tum ratione analogiæ. Contrayerua enim, radix, idem ſonat Hiſpanico idiomate ac: contra venena, teſte *Nard. Ant. Recchi l. 8. rer. med. Nou. Hiſp. c.59. p.302.* Yerua enim Hiſpanis & herbam, & venenum ſeorſim notat. Cum itaque ſimilium eadem ſit ratio, cur non in nomine quoque analogia locum inueniat? Accedit eadem quoad radices fibroſas, vt tanto magis id locum habeat, quo maior eſt in vtraque, viribus & ſubſtantia, licet non exquiſita penitus, conuenientia, vtraque ex America oriunda.

Idem dixerimus de vincetoxico. Vti enim cum Mexicani agri planta congruit ſerpentaria, per dicta, Virginiana: ita etiam ad Germanas collata, cum Aſclepiade, ſeu hirundinaria, conuenit; vtraque enim non modo in re, ſed & hinc optime in nomine conuenit, vt ſit & dicatur vincetoxicum, vtrobique fibroſa conſpicua & reperiunda radice.

Ne vero circa hanc dubium reſtet, cum plures quaſi ſpecies huius videri poſſint, ſelectu videtur opus eſſe omnino. Ita huc refertur (1.) ab ipſo Pometo *Serpentaria Virginiana*, aliis Pouliot, i. e. *Pulegium vocata, Hiſt. des Drogu. lib. 2. c. 3. p. 49.*

merito hoc nomine a *D.Valentin. in Muſ. Muſcor. l. 2. Sect. 2. c. 10.* notato atque correcto. Enimuero ſic Pulegii Virginiani ſpecies cum vera & noſtra Serpentaria confunditur, quam *Raius Tom. 1. l. 11. Sect. 2. c. 3.* nonnullis Serpentariam aut Colubrinam Virginianam, Anglis Virginian Snakevveed dici, cuiusque caules & folia pulegium Ceruinum imitantes, non item flores & ſemina ſe vidiſſe affirmat. *Nehem. Grew in Muſ. Reg. Societ. Anglic.* autem Anglis Penroyal potius audire, & foliis magnis, vt fere pulegium montanum, & odore multum ad thymum accedente deſcribit. *Plukenet* vero *in Phytogr. Tab. 54. fig. 2.* delineans Pulegium vocat Virginianum anguſtifolium, ſeu ſerpentariam floſculis in cymis, vel Clinopodium Pulegii anguſtoque rigidoque folio Virginianum floſculis in cymis; & *Breynius* denique *prodrom. 2. p. 86.* Pulegio ceruino quodammodo ſimile eſſe, quoad folia vero & faciem ad capitatam chamæpytin Auſtriacam cœruleam accedere ſcribit, de radice ceterum omnes, quod dolemus, plane ſilentes.

(2.) Nec *Serpentaria repens floribus ſtamineis ſpicatis,* Bryoniæ nigræ folio ampliore pingui, *Virginiana*, a *Plukeneto in Phytogr. Tab. 117. fig. 3.* hoc nomine delineata pro vera eſt æſtimanda; vtpote plantæ reſpectu toto iamiam cœlo ab eadem, (forte & radice, quam tamen nos ignorare atque hinc certi nihil definire poſſe fatemur,) diuerſa: vnde & quantum nos tangit, nullum quidem hic erraſſe inuenimus. In eo vero *Turnefortius* ſibi contrariari videtur, quod in *Inſtit. Botan. Claſſ. 15. Sect. 1* hanc ipſam plantam aſarum cyclaminis folio Virginianum Baniſteri nominans, eiusque iconem apud *Plukenetum Tab. 78.* depictum eſſe allegans inter herbas flore apetaloſtamineo referat, cum tamen & eadem nequaquam aſarum Baniſteri exiſtat, & tantum abſit, vt aſarum laudatum *Tab. 78. Pluk͏eneto* delineatum flore gaudeat ſtamineo,

vt eiusdem potius ratione, ipſo oculo teſte, inter monopetalas melius herbas ſit collocanda.

(3.) Diſtinguendum item probe eſt a vera Serpentaria *Aſarum Canadenſe Cornuti*, apud eundem in *Canad. Plant. Hiſt. c. 11. c. 24.* deſcriptum, & *p. 25.* delineatum, cuius quoque *Sim. Paul. in Quadrip. Botan. Claſſ. 2. p. 26. Menzel. in Ind. Plant. multilingu. Raius Tom. 1. l. 4. Sect. 3. c. 12.* & in *append. p. 1857.* mentionem faciunt, quæque *Raio*, minus tamen nobis, aſarum Americanum Parkinſoni eſſe videtur; cum, quam idem *Raius* ex *Cornuto* profert deſcriptionem (folia nimirum pediculis longis inſidentia, figura & magnitudine foliorum chelidonii minoris, verum circa oras ad modum calthæ paluſtris crenata habere, quibus & ſimilia, niſi quod minora, radices fibroſas nigricantes;) eam illi potius competere plantæ videamus, cuius folia & radices ſibi a *D. Petiuero* communicata, dein & ſicca apud *Plukenet* a ſe viſa eſſe recenſet, quorum vero neutri aſari Americani Parkinſoni, ſed inprimis Plukeneto folia eiusdem *Tab. 15. fig. 3. Phytogr.* ſuæ exhibenti Aſari e terra Mariana violæ luteæ vel aſarinæ foliis, & Anglis in genere ac vulgo Serpentariæ nigræ titulo venit.

(4.) Minime in eorum porro tranſcendendum eſt caſtra, qui Serpentariam Virginianam noſtram pro eadem vendunt cum *Aſaro Virginiano folio cordato*, cyclaminis more maculato Moriſoni & Baniſteri, ſeu Aſaro Virginiano Piſtolochiæ foliis ſubrotundis cyclaminum more maculatis *Plukeneti Tab. 78. fig. 2.* Hæc alias quoque, vt *Moriſon* & *Dale* recenſent, Serpentaria nigra officinarum audit.

Radicem habet craſſiuſculis fibris, non tamen ex vno capite, ſed diſtinctis ſemper locis exeuntibus conſtantem, exterius fuſcis, interius paulo albidioribus, calidis odoratis, guſtu & odore lignum ſaſſafras, aut recentiorem illum corticem Culilaban dictum æmulantibus, in receſſu quandam acrimo-

C 2 niam

niam offerentibus, reſpectu ſerpentariæ veræ magis dulcibus, minus reſinoſis, viribus item magis ſtomachicis, quam diaphoreticis inſignem.

Folia ſingula huic tribuuntur, aſari ritu peculiaribus pediculis longius inſidentia, vulgaris magnitudine cedentia, & a petiolo longius protracta, cordiformia ſuperficie, e pallido atroque virore cyclaminum in modum maculata. Aſſignatur eidem *flos* trifidus, ſegmentis rotundioribus fiſſus, ad exortum pediculi proueniens, brunni coloris, cum aſari floribus penitus congruens. *Semina* denique ſexangulari incluſa pericarpio ſena, daturæ Indicæ ſeminibus multum ſimilia, niſi quod minora

Atque hoc ipſum eſt, quod *Dalius* etiam conqueritur, ab ipſa *Pharmacopœia Londinenſi*, aliisque hinc, minus tamen probando errore, pro eadem cum ſerpentaria Virginiana haberi, cum merito potius vtraque, vtpote ratione virium, radicum & florum ſatis inter ſe, vt clarius inferius porro indicabimus, differentia, ab accuratioribus etiam a ſe inuicem ſtudioſe diſcernantur.

(5.) Idem denique & de *Ariſtolochia Polyrrhiza auriculatis foliis Virginiana* valet, cui, ſecundum iconem *Pluken. in Tab. 78. fig. 1.* traditum, & ſecundum *Moriſoni* deſcriptionem, *radices* ſunt fibris cirrisque plurimis comatæ & in vnum caput coniunctæ, *folia* numero pauca petiolis peculiaribus e caule exeuntibus adhærentia, in fundo cordis figuram exprimentia, ſtatimque conſtricta quaſi auriculata ac in longam cuſpidem in medio exporrecta; *flores* longi, concaui, recti, ariſtolochiarum ritu formati, *fructus* pentangularis, *ſemina* parua acinis vuarum ſimilia, ſed compreſſa includens, cuique ipſi ſerpentariæ Virginianæ ſecundæ nomen vulgo tribui quoque *Plukenet loc. cit.* addit.

An

An eadem polyrhizos Virginiana Parkinſoni etiam ſit, quod *Plukeneto* itidem placet, an Piſtolochia Cretica *Caſp. Baubin.* quam Cluſius a Iacobo Plateau ſibi communicatam in *Append. Hiſt. rar. Plant. p. m. 260.* & *Rajus* ex Cluſio iterum deſumtam *Tom. 1. l. 15. Sect. 2. c. 4.* deſcribunt, quoniam noſtri non tam eſt ſcopi, pluribus certo diſquirere quidem ſuperſedemus, veroſimile autem apparet, cum eius deſcriptio cum ariſtolochiæ huius auriculatis foliis Virginianæ characteribus exacte coincidat, longiſſime interim a vera Serpentaria diuerſam & facile dignoſcendam certi, & prolixius mox mox demonſtraturi.

Ipſa namque (6.) radicis SERPENTARIÆ VIRGINIANÆ genuinæ planta, licet itidem ad ariſtolochias pertineat, alia tamen earundem, & ea potius exiſtit ſpecies, quæ *Ariſtolochia violæ fruticoſæ foliis Virginiana*, ſeu ariſtolochia polyrrhizos Virginiana, fructu pentangulari *D. Baniſtero*, item Ariſtolochia Piſtolochia ſeu Serpentaria Virginiana caule nodoſo audit.

A *Plukeneto in Phytogr. Tab. XV. fig. 2.* in icone repræſentatur, & caule conſtat erecto, vtplurimum ſingulari gracili, exigue circa exitum pediculorum foliis propriorum, nodoſo, cui folia pauca inordinate poſita, modo maiora, modo minora, neutra tamen vltra vnciam lata, plurima ex parte ariſtolochiæ aut vincetoxici foliis ſimilia, baſi cordata & acutum in mucronem ſucceſſiue protracta, rigidiora, petiolis ſemuncialibus inſidentia adhæreſcunt. Flos monopetalos campaniformis ſuperius circa marginem in ſena ſegmenta vtrinque in eandem cuſpidem tendentia diuiſus prouenit, & ſemina parua ſena ficiformia vni pericarpio, in ſex loculamenta diuiſo, incluſa ſuccedunt.

Quamuis vero omnia hæc certius ex ipſa αὐτοψίᾳ plan-

tarum recentiorum eruti ac iudicari penitius queant ac debeant; quantum tamen ex iconibus & deſcriptione iudicare potuimus, ita ſe omnia habere nobis viſa ſunt, ſaluo rectius ſentientium iudicio. Collata vero & viſa a nobis iuncta cum radicibus folia, & ſemina ipſa reperta & examinata in ſiccioribus, non aliter rem ſe habere perſuaſere. Ceterum ſi quæ reſtare videantur dubia, ex *Moriſoni*, *Raii*, *Turnefortii*, aliorumque vlteriori comparatione enaſcentia, illis non immorabimur inpræſentiarum, donec forte ipſimet plenius Angli hæc enodauerint; contenti illis notis & viribus, quas ex allata ad nos colligere integrum fuit.

DEFINIRI poteſt: Serpentaria Virginiana radix eſt fibroſa, tenuis, leuis, admodum odorata, ſubacris, amara, viribus bezoardicis, hinc & aliis polychreſta.

GENVS eſt radix, eaque exotica, ipſo ſenſu confirmante ac teſte. Non nouum enim eſt ſoli vſuali radici totius plantæ nomen tribui, quod exemplo rhabarbari, gialapæ, mechoacannæ, ipecacuanhæ, contrayeruæ & plurium aliarum notiſſimum eſt, vnde quoque Grammaticorum ſimul leges obſeruantibus in caſu recto radix Serpentaria Virginiana rectiſſime nominatur; impune tamen & in caſu obliquo radix Serpentariæ Virginianæ, quod in aliis dictis quoque valet.

Qui vero eandem ſibi comparare geſtiunt, probe proſpiciendum, ne vetuſtam, mucidam, ſordibus peregrinis multis refertam, aut, quod iam tetigimus, vel Ipecacuanham, vel, quod itidem euenit, Aſarum Virginianum, a materiæ medicæ gnaris a ſe inuicem facile & notis characteriſticis dignoſcenda, illius loco accipiant. Laudatur enim, vbi electioni locus datur, radix potius, quæ craſſioribus pollet fibris, & recentior, quoad ſaporem ſubacris, amaricans, quoad

ad odorem aromatica magis & gratior, zedoarizans aliquantulum, vt ita loquamur.

Serpentariæ hinc Virginianæ temperiem ad incudem legitime reuocantes eam cum curioſiſſimo *Moriſono* manifeſte & eminenter, ſeu, vt diſtinctius & vſitatius loquamur, gradu ſecundo, & quidem manſione ſecunda, calidam & ſiccam deprehendimus. Patet id, præter vires dotales & ſeminales, ex miſcela ſalis fixi & volatilis, ſulphurisque eiusdem commatis inter ſe commenſurata. Amarities gradum definit, omnia enim amara ſunt calida, & quidem huius generis ſecundo. Acrimonia volatilis & mercurialis manſionem; acidum proportionatum reliqua moderatur.

Atque ſic tantum abeſt, vt doctrina de temperamentis, hoc loco mixti, vt gradus quaſi dimenſionis, & manſionis, ſeu ſubdiuiſionis vlterioris, ſint pro fictitiis habenda, vt potius fundamentum habeant in re. Et hinc principia rerum concordia, in corpore humano & mixtis ad ſe inuicem comparata, etiam lucem inueniunt, Chimica quidem vulgo dicta; ſed artis & naturæ genuina illa, & clauis ſcientiæ philoſophicæ & medicæ omnis.

Enimuero merito calida & ſicca v. g. audiunt, quæ principia vitalia, calidum & humidum, ſanguinem & ſerum; & in his ſal, ſulphur, mercurium, ita alterant, vt illum exaltent, rarefaciant, hoc cicurent & deprimant proportionatim. Hinc rectiſſime etiam ab *Hermanno, in Lapide Mater. Medicæ Lydio c. 1. p. 10.* radicibus ſale volatili oleoſo, vt & multo fixo præditis eadem accenſetur. Id quod ex amarorum & aromaticorum mechanica ratum eſt. Omnia enim illa ſale alcalico fixo abundant magis, hæc ſale volatili oleoſo, diuerſimode fermentorum & ſeminum idea modificato.

Sicuti

Sicuti hinc, effato *Ereſii l. 6. de cauſ. plant. c. 22.* odoratæ ſunt plantæ, in quibus aliquid acredinis, aut pinguedinis eminentium ineſt, ita & h. l. odor inſignis reſinoſus, aromaticus, balſamicus, idem confirmat; ſapor item ſubacris, amaricans cum ſtypticitate leui, incidens, ſatis iam a priori de particularum actiuiorum, tum ſalinarum acidarum & alcalium, volatilium, fixarum, tum ſulphurearum eminentium, paſſiuis terreis & aqueis paucis temperatarum, prædominio teſtatur; eademque, per analyſin Chimicam, & maxime effectus in corpus inde redundantes, a poſteriori porro patent euidentisſime.

CAPVT III.

De *Viribus & vſu Serpentariæ Virginianæ.*

SOlenne non tantum omnium hominum eſt dicterium, ſed maxime arti ſeruandorum hominum deditorum, cui bono? Integrum eſt medicorum choro, & reliquorum omnium votum, ſano ac ſobrio ſenſu, omnia æſtimare ab vtili.

Quandoquidem hinc in exquirenda Serpentaria Virginiana occupati ſumus, maximum ſane eiusdem encomium petendum erit, ab vſu ac emolumento publico, quod ab eadem arceſſere integrum eſt.

Plurima delectant apud medicos, imo vniuerſum humanum genus, ſed vt poetæ, ita & medici & prodeſſe volunt & delectare. Delectat vniuerſum ſtirpium gazophylacium, miraculorum diuinorum promtuarium, proſunt vero, velut ſelectu quodam facto, quæ hinc officinalia vel audi-

181

audiunt ac ſunt omnino, vel inter talia recipi merita, & vt claſſica deprædicanda. Cum itaque de temperie ſatis conſtet, ſitque calida & ſicca, hinc particulis ſuis balſamicis ſulphureis ſalinis, ſanguinem in motum citando, & ſulphur eius vigorando, humidum contra ea magis rarefaciendo, ac diſſlando, *calefacit* & *ſiccat*, quando id indicatur & ex vſu eſt. Particulis vero ſalinis fixis, amaricantibus & volatilibus alcalicis tenuioribus inſuper prædita *aperit*, *incidit*, *abſtergit*, *reſoluit*, & *roborat*, multisque eandem ob cauſam viribus ac vſibus ſpecialibus rurſus idonea & applicanda.

Videri poſſet, ex relatione ſuperius laudata, etiam prædita eſſe virtute *emetica*, quod antidoti loco data per vomitum quoque viſa fuerit aliquando operata. Id vero ordinarie minus inde obſeruatum eſt, neque hoc fine propinanda directe. Enimuero natura agit non tam ad modulum agentis extrinſeci, quam receptiuitatis & actiuitatis propriæ, vti notum eſt, pulueres bezoardicos ipſos nonnunquam citaſſe vomitum.

Imo & abſtergendi virtute, cum amaris aliis communi, *aluum* ipſam blande promouere poteſt, quod in febribus inprimis malignis non raro ex vſu eſt, ad edomandam cacochymiam bilioſam, roborando ſimul fibras nerueas poſtmodum, & apparando bezoardicis viribus viam, quibus ipſa pollet inſignibus.

Notabiles ſunt eiusdem vires DIAPHORETICÆ & DIVRETICÆ, quæ ex iisdem principiis fluunt. Illæ maximæ ob halituoſitatem ſubtilem elaſticam, volatilem; hæ ob fuſoriam reſoluentem & inciſoriam qualitatem ſunt nobiliſſimæ. Quin & incidente abſtergente, abſorbente & præcipitante ſua ἐνέργεια coagulum tartareum mucoſum diſiiciendo atque e corpore ſeparando ipſis quoque calculoſis auxilium afferre poſſe videtur, & recte affirmat *Georg. Franc. in Fl. Francic. p. 292.*

182.

Eminet vero maxime efficaciſſima & excellit virtute BEZOARDICA, ſeu alexipharmaca inſigniſſima. Idque exeruit dudum non ſolum ſummo illi Boiciningæ ſerpentis veneno, aliis reliquis bezoardicis remediis omnibus contra, tam potenter reſiſtere viſa, vt radicis huius portione ſumta nullus eius morſu læſus vnquam auditus ſit periclitari de vita; verum etiam in aliis caſibus venenorum, ex animali præcipue regno, fermentificorum. Adde, quod *Pometus* recenſet, conquaſſata tantum cum radice herba, fiſſoque ex altero extremo baculo, ita tamen, vt paululum promineat extra fiſſuram, indita, ſicque aduerſus ſerpentis rictum protenſa vel enecet eundem, vel in fugam coniiciat.

Neque abſolute idem negant, vel diſſentiunt, qui in noſtris regionibus Europæis frigidioribus ac ſeptentrionalibus nec tam præſentanea eſſe venena, nec conſimilia præſentiſſima alexipharmaca, ac in calidioribus & in meridionalibus ſtatuunt, quo de vid. *Simon Pauli* in *Quadrip. Botan. Claſſ. 3. p. 153.*

Satis eſt, & hoc caſu & loco magis & minus non variare ſpeciem. Verum eſt, nec viperas noſtrates Thuringicas, & Bohemicas aſſequi vel virulentiam, vel elegantiam, & virtutem Italicarum, vti nec venenum ſeu virus illarum. Interim tamen & omnino apud nos morſus lethalis inde obſeruatus fuit, niſi ſufficienter obuiam eatur. Idem de ſcorzonera & aliis, imo vinis diuerſis verum eſt.

Ponamus hinc, tanta ἐξοχῇ alexipharmacam non exiſtere apud noſtrates, magnum tamen inter bezoardica nomen & principem fere locum vel ideo meretur, quod in morſibus canis rabidi, indeque oriunda ſæpius hydrophobia, aliorumque animalium ictibus venenoſis, & morbis ac

febri-

febribus malignis, item epidemicis, continuis, petechialibus, variolis & morbillis tutiſſimum & polychreſtum præbat medicamentum.

Viribus itaque diaphoreticis egregie ſigillata, ac virtute ſua balſamico-ſulphureo-ſalino-alcalina, putredini reſiſtente, aptiſſima eſt ad maſſam ſanguineam liberandam a fermento peregrino noxio, hoſticos machinante motus, æſtumque præternaturalem, deliria & alia, aut σῆψιν corruptionemque intentante, tutandaque principia vitalia. Perinde vero eſt, an per eiusmodi morſus cum ſaliua, an per ictus, aut alias externas iniurias in corpus introducta ſit labes, ſeu, quod vtrumque de febribus malignis valet, in corpore ipſo genita.

Seorſim & ſub hac vniuerſali virtute in febribus intermittentibus tertianis, quartanis, quotidianis egregie ſe gerit, & optimo ſucceſſu, præmiſſis vniuerſalibus aliis, cum cortice chin. chin. gentian. & ſalibus fixis, vt in malignis ardentibus petechialibus cum rad. contraieru. ſcorzon. & ſalibus volatilibus, remixta propinatur. Eſt enim FEBRIFVGA, quod, vt D. *Iones in Tract. de Febr. intermitt. part. 3.* laudat, amariſſima ſit, adeoque præcipitando & abſorbendo acidum, reſoluendo pituitam, detergendo bilem, libertatemque viarum ad inteſtinum eidem virtute ſua aperiente procurando, ad ſupprimendas fermentorum præternaturalium vires ſatis pollens, vna quoque, vt apex fere ſudoriferorum vegetabilium, materiam morbificam per ipſos corporis poros excludere potentiſſime valens.

Porro & ANTHELMINTICA eſt, ac putredini apprime verminoſæ reſiſtit, ob amaritiem ſuam balſamicam non tantum, ſed & quod calorem præterea depauperatum natiuum inſigniter reſtauret, humores abundantes potenter exſiccet, bilis inertiam corrigat, & ſulphure ſuo balſamico partes ſic quaſi

condiat ac muniat contra iniquos iſtos hoſtes, & miſeros corporis humani tortores.

Imo & exterius ex eodem capite cariei & verminoſæ putredini auerruncandæ, ac præſeruandæ, egregie reſiſtit, veſtibus pelliceis aliisque vermibus obnoxiis interpolata, vt viperis ſiccatis aſſeruandis ipſis quoque inſeruit quam optime.

ANTISCORBVTICVM eſſe non minimæ laudis in aprico eſt, frigido tamen reſpectiue potius, quam calido ſcorbuto conueniens. Sulphureis enim balſamicis actiuioribus particulis ſuis torpidam lymphæ putrilaginem, lentorem & fixitatem corrigit, acido contraria, calori diminuto ſpiritibusque fixioribus noua ſuccendicula porrigit, ſalia peregrina ſylueſtria deſtruit, & στάσιν humoribus ſpiritibusque inductam expedit.

Optime item CACHECTICOS & ARTHRITICOS, ſeu a ſcorbuto item, ſeu aliunde deriuanda ſit cauſſa, ſolatur. Fermentum enim tartareum volatiliori aperiente & incidente virtute ſua reſoluit, acidum præternaturale amaritie & ſale alcalico ſuo præcipitat, calorem ſubiugatum genuinaque ſanguinis elementa balſamico ſulphure ſuo roborat & ipſam denique maſſam ſanguineam a ſalibus morboſis præternaturalibus, per ſudores & vrinam eadem copioſe elimininando, ſumma liberat efficacia.

Non minus vt inſigne remedium cephalicum, NERVINVM, *antiſpaſmodicum* epilepſiæ quoque, aliisque generis neruoſi conuulſiuis & ſpasmodicis, capitisque frigidis & ſoporoſis affectibus medetur, pituitam liquans, ſpiritus & humores torpidos in motum citans, ſicque in ordinem circulum redigens, & elaſticam lymphæ ſpirituumque irritationem ſulphure ſuo blando placans atque componens.

Teſtatur id ſua experientia *Williſius*, qui in morbis hinc conuulſiuis tum adultiorum, tum puerorum, a viſceribus præſertim ſeu lumbricis oriundis, in lethargo item & paralyſi, & in

in puluere cum coralliis ad albedinem calcinatis, & in electuario, cum aliis adpropriatis, in pilulis item cum contraierua, valeriana, coralliis rubris aliisque eandem remixtam commendat, & Dominæ illuſtrisſimæ paroxyſmis conuulſiuis periodicis, cum miris ſymptomatibus aliis coniunctis, diu laboranti, cum ſpeciebus antepilepticis aliis, feliciſſimo euentu aliquando propinatam *Tract. de morb. conuulſ. c. 11.* laudat.

Confirmat idem ſuo elogio *Mortonus*, qui in *Pyretol. Exercit. 2. c. 9. p. 371.* bolum e rad. ſerpentar. Virgin. ℈ß. pulu. ec chel 69. compoſ. ℈i. ſirup. caryoph. q. ſ. confectum, cum hauſtu iulapii additi ſumtum, ſeruo cuidam febre continua, choleram cum ſpasmis thoracis & abdominis ſimulante, laboranti, ſumme proficuum fuiſſe recenſet. Datus in epileptico puluis e ſpecifico cephalico, rad. ſerpentariæ Virgin. & cort. chinæ de china ana ad ʒß. pro tribus doſibus ſudorem mouit cum ſucceſſu. Tacemus, & PTARMICA virtute eandem gaudere.

Nec ANTHYSTERICA Serpentariæ virtus, variis in vteri affectibus ſumme proficua, eſt reticenda. Virtute quippe ſua calefaciente & exiccante intemperiei frigidæ & humidæ, indeque ſæpius oriundæ laxitati, fluori inprimis albo, & gonorrhœæ, (vbi eſſentia eiusdem, cum eſſ. ſuccini, caſtorei & liquore martiali egregia eſt,) & ſterilitati conducit. Λεπτομερεία enim ſua & ſale volatili oleoſo ſanguinem ſpiritusque rarefaciens motumque promouens, amaritie incidente, abſtergente, roborante libertati viarum & tono proſpiciens, menſium fluxum decenter procurat, & ſulphure denique ſuo balſamico, ſpiritus humoresque ſerenante ac demulcente, neruoſum genus & ipſam vteri ſubſtantiam nerueam reſpicit, inflationibus, paſſionibus hyſtericis, motibus ſpaſmodicis, indeque prouenientibus in toto corpore phænomenis incongruis aliis, felicem iucundamque miniſtrat opem.

Præterea & TRAVMATICAM ac ANTIDYSENTERICAM, aliisque hypercatharſibus ſedandis idoneam obtinet, ἐνέργειαν. Siue enim ſæpius laudatum ſulphur eius balſamicum putredini contrarium, ſiue amaricantem & adſtrictoriam lenem, abſtergentemque virtutem reſpicias, vtroque fine morbis hiſce moleſtis & ſæpius funeſtis conuenit. Quid, quod inſuper alexipharmacum & diaphoreticum ſit probatiſſimum, adeoque malignitati ſæpe latenti & fermento febrili peregrino deſtruendo inſeruire queat, hinc vel eo magis & tutius iisdem tollendis & curandis velificatur.

Notabilis hanc in rem eſt quoque obſeruatio illa *Hermanni*, quæ egregie hanc theſin noſtram illuſtrat. Si enim in infuſis purgantibus ſennæ foliorum ℥ß. Serpentaria addatur, virtutem eorum purgantem hanc adeo imminuere ſcribit, vt niſi intentione ſua excidere velit medicus, doſin illorum ad ℥j. ſeu in robuſtioribus ad ℥iß. extendere cogatur. Ratio reddi poteſt, quod ſulphure ſuo blando reſinoſo, & amaricante adſtringenteque leni ſua virtute, irritationi & excretionibus, a purgantium ſalino ſtimulo oriundis, egregie contranitatur, vnaque ad diaphoreſin potius medicamenti virtutem dirigat.

Quod ſi analogiam amarorum ſequi velimus, ad alia quoque poſſunt experimenta produci. Vnicum ſaltim laudabimus adhuc: cum enim lymphæ vappeſcenti alterandæ, ſuperfluæ exſiccandæ, ſpiritibusque roborandis & excitandis inſignem quoque præſtet opem, vix dubitari poteſt, amaritie ſua abſterſiua leuiorique acrimonia, oculis non ingratam, OPHTHALMICIS quoque tam internis, quam externis iure annumerandam eſſe.

Vno verbo denique, vt hæc concludamus, vbi malignitati remedia quærenda, vbi morbus & ſalia peregrina

 maſſam

maſſam ſanguineam turbantia per ſudores educenda, vbi balſamico lymphæ ſtatui vitiato ſuccurrendum, vbi ſpirituum motus & ſanguinis circulus debitus promouendus, adeoque & in ſcabie, hydrope, petechiis, morbisque ſimilibus aliis optime viribus ſuis laudatis ſeſe commendat frigidioribus & phlegmaticis ſubiectis Serpentaria; calidioribus autem, id quod ſtudioſe attendendum, bilioſioribus, ſiccioribus, gravidis, debilibus, aut cum aliis temperatoribus caute remiſta, aut minus omnino propinanda.

CAPVT IV.

De Præparatis e Serpentaria Virginiana variis, ſimplicibus & compoſitis, eorumque vſu.

QVuod pluribus aliis & in ſpecie aromaticis balſamicis reſinoſis radicibus competit, vt nullo egentes corrigente per ſe, & in ſubſtantia, vt in medicorum ſcholis loquuntur, ſtatim in vſum vocari poſſint; id & Serpentariæ noſtræ ſolenne eſſe deprehendimus. Hinc, vbi integrum eius virium complexum deſideramus, non melius, quam in pulueriſata tantum eadem illum aucupari licebit, ſiue ſibi relictam propinare, ſeu, pro diuerſo indicantium modulo, in variis formulis, iuxta leges compoſitionis, remiſcere placeat.

Præſcribi hinc ſolet quoad DOSIN in puluere ſeu ſola, ſeu cum aliis remixta, a gr. X. vsque ad ℈i. in vehiculo conue-

conuenienti pro lubitu aſſumenda. In infuſis vero, more medicis ſolenni, duplicata aut etiam triplicata quantitate, adeoque ad ℈ij. ʒj. quod & tum ipſis Anglis, tum *Hermanno* placuiſſe deprehendere licet.

Chimicæ vero analyſi ſubiecta, varia largitur præparata, & in experimenta vocari meretur. Sic per ſe deſtillata, etiam ad vncias ſaltim aliquot, per retortam ex arena largitur, per experientiam, SPIRITVM *acidulum* ſulphureum, ſpiritus tartari æmulum, cum ſale acalico efferueſcentem, virtute ſudorifera conſpicuum, oleoſis miculis circa parietes retortæ relictis.

Sin ſpiritus vini ab eadem abſtrahatur, v. g. recipiendo rad. ſerpentar. ℥iv. ſpiritus vini rectificati q. ſ. facta per diem & noctem infuſione, maceratione, ex cucurbita vitrea, cum alembico, igne arenæ, lege artis, fiat deſtillatio moderata, obſeruatum fuit (incerto experimento, an ſemper idem fiat,) fieri hoc, præter morem, paulo ægrius, ob bullulaſcentiam in fundo ſurſum cum ſono ſubinde euibratam.

Pollet hic ipſe SPIRITVS *vinoſus* quidem aliquali odore & ſapore, quo leuiter ſimplicis ſui particulas ſapidas & odoratas exprimit, ſed hoc ipſum euidens eſt indicium, aliquo quidem omnino pollere ſale volatili oleoſo, minus autem copioſo, adeoque nec fortiori ſeu odore, ſeu ſapore, ſe prodere apto. Accedit tamen, quod ſpiritus vini iſtiuſmodi particulas imbibat, edulcet, occulat, quod in aliis, vt ex ſalinis lepidio, hoc modo tractato, euidens & clarum eſt. Non incommode tamen ad aquas & ſpiritus bezoardicos recipi poteſt & ſociari eadem.

Dimidia dein fere menſtrui parte per alembicum in vas recipiens deriuata & ſpiritui impenſa, altera, quæ ſupereſt portio tum ad præcauendum empyreuma, tum inprimis lucran-

lucrandam ESSENTIAM, ſeu Tincturam, (indeque ſi lubet parandum Extractum,) in cucurbita relictam, a reliquiis effuſione & expresſione ſeparandam & filtrandam, inſeruit.

Vti enim *Eſſentiæ amaræ* ſeorſim inter alias celebrantur, tanquam magis efficaces, quamuis non omnibus gratæ viſæ: ita eſſentiam amaram egregiam exhibet Serpentaria Virginiana, hoc ipſo modo, partibus aromaticis ſulphureis ſpirituoſis adhuc, pauciori tamen ſale volatili oleoſo, inſignem. Ex viridi ſubflaueſcens eſt, ſatis odorata, amaricans & ſaturata. Quod ſi eadem extrahatur directe & per ſe, cum ſpiritu proprio vtroque, efficacior eſt ſine dubio, licet etiam cum ſpiritu vini ſimplici rectificato extrahi poſſit.

Exinde vero facta inſpiſſatione per euaporationem lenta oritur & conſurgit quoque EXTRACTVM ſerpentariæ reſinoſum, inprimis ſi largiori paulo quantitate extrahatur. Hoc ipſum e nigro virideſcens ſumme amaricans, nec omnis plane odoris expers, adeoque multis quidem particulis balſamicis aromaticis, ſed fixioribus terreis magis refertum. Et hoc iterum, pro re nata, in ſpiritu decenter ſolutum, modo omnibus extractis reſinoſis conformi, TINCTVRAM ſeu Eſſentiam denuo reddit, alteri colore, odore, ſapore, ſimilem, viribus vero, cum maiori volatilium actiuiorum particularum, ex ſpiritu ſibi ſociatarum, ſine dubio copia, forte ſuperiorem.

Ex capite denique mortuo rite exſiccato & ſecundum artis præcepta reſpectiue vlterius calcinato, elixiuiato, euaporato aucupari licet SAL ALCALI FIXVM, diuerſis pro lubitu vſibus applicandum.

Quod ſi animus ſit OLEVM ſerpentariæ pretioſum quoque per deſtillationem eliciendi, ad inſtar aquæ inde euocandæ, paucis mutatis, ſale communi & tartaro additis,

fuerit procedendum. Id vero & parciori prouentu expectandum, nec fere operæ pretium, vel neceſſarium erit, ad bezoardica olea & balſama impendendum.

Ex reſide in veſica parte humida, depurata & per euaporationem magis incocta, extractum conſurgit itidem reſinoſum, minus tamen, cum particulis iamiam aquoſioribus impraegnatum ſit, & iis magis auſcultare iamdum didicerit, Eſſentiæ inde eliciendæ, vt ſuperius, inſeruiens, quam potionibus potius remiſceri aptior: ex parte vero ſicciori terrea ſal priori ſimillimum alcali fixum. Sed & his ſuperſedere poſſumus, vt & aliis, ne entia præter neceſſitatem multiplicemus.

Et hinc quoque paucis exceptis curioſioribus Chimicis, vel pharmacopœis, rarius hæc ipſa in officinis quæſiueris; ſuffecerit eandem in nobilioribus bezoardicis impendi, vel præſeruandi, vel curandi, interno & externo vſui, in compoſitionibus puta magiſtralibus, iisque liquidis, ſolidis & mediis, pro re nata tamen & præparatis minus compoſitis vti, pro lubitu. Exemplo ſit tamen Pharmacopœia Bateana; &, teſte *Franco in Fl. Francic.* Beckeri officina Regia Hafnienſis ad Elephantem.

Ita ingreditur ea & baſin cum contrayerua & floribus tunicæ conſtituit *Sirupi Alexiterii* in *officina Ditericiana* Norinbergenſi proſtantis, ſequentem in modum, ſi ipſum Auctorem ſequi non diſplicet, parandi:

℞. rad. contrayeru. ſerpent. Virgin. ā. ℥ß. fl. tunic. ℥i. Incis. & conquaſſ. infund. per horas 24 ſucci ceras. nigr. acidorum, citri depur. granator. acidor. ā. ℥viii. Exprim. hæc poſtea fortiter & per manicam Hippocratis clarif. Quæ remanent coque lento igne in aquæ cort. citr. ſcorzon. ſcord. galeg ā. ℥viii. ad dimidiæ partis conſumtionem. Reſiduum exprim. fortiter,

ter, add. ſacchar. alb. ℔ii. & album. ouor. n. 2. clarific. coqu. ad conſiſtentiam decentem, cui dein addenda Tinctura ſuperior.

Ita habebis ſirupum bezoardicum elegantiſſimum confortantem, ſummi in delicatioribus, frigidioribus & debilibus vſus, minus vero calidioribus, bilioſioribus, hyſtericis, & iis caſibus, vbi in genere dulcia magis vitanda, aut exigua ſaltem doſi exhibendum.

Sic recipitur quoque eadem in *Eſſentiam febrifugam D. Ringelmanni* Hafnienſem ex lign. colubrin. ℥ij. corylini ℥j. quercin. ℥ß. rad. galang. ʒij. Serpentar. Virginian. ʒiß. exuu. Serpent. ℈ij. ſalis hyperic. ʒij. cort. chin. chin. fraxin. ā. ʒvj. inciſis, contuſis, ſpiritus theriacal. & ſpiritus vini tartariſat. ā. ℥viij. infuſis, & poſthæc calido loco digeſtis & expreſſis parari ſolitam, celeberrimarum in febribus intermittentibus, præmiſſis tamen vniuerſalibus, virium.

A Medico Regio Gallico Doctore d'Aquin, teſte *Pometo*, in Theriacæ cœleſtis reformatæ compoſitionem, a *Charas in Pharmac. Reg. p. 285.* deſcriptam, ob virtutem ſuam alexipharmacam præſtantiſſimam cum aliis, & in ſpecie contrayerua, recipi digna iudicata eſt. Idem & in concinna ac polychreſta Theriacæ cœleſtis variatione, in *Diſſert. Wedeliana de Theriac. cœleſt. Cap. 2. p. 18.* pluribus tradita, factum, vbi reliquis illic nominatis & pro baſi electis ſpeciebus alexipharmacis primo ſtatim loco Serpentariam iunctam legas. Idem de Tinctura bezoardica eſſentificata aliisque intelligendum, eius enim acceſſione maiores vires ſingulis fœnerari licet.

Inprimis vero vt Angliæ officinis diuini ſimplicis huius vires alexipharmacæ ſummæ primum innotuere, ita & eædem diuerſa adhuc recentiorum compoſita alexiteria, ſerpentaria, tanquam primario ingrediente, gaudentia aſſer-

uant. Ita, ne latius diuagemur, præter ſpecies confectionis liberantis *in pharmacop. Londinens. p. m. 162.* deſcriptas, principem merito ſibi vendicant locum bina illa hodie decantatiſſima, Puluis Comitiſſæ a Kent, & Lapis Bezoar de Goa.

Puluis hic ipſe ratione nomenclaturæ admodum variat, & aliquibus *Puluis Comitiſſæ a Kanth*, aliquibus puluis Cantianus, aliis, ex. gr. *Willisio in Pharm. Ration. Sect. VI. Cap. 2.* Gaſconicus audit, & aliis denique, vt nominatim *Charaſio in Pharmacop. Reg.* idem cum puluere e chelis cancrorum Londinenſi compoſito eſſe videtur, qui tamen in *Pharmacop. Londinenſ.* ſimplicior & paucioribus conſtans ingredientibus eſt deſcriptus, forte vero poſthæc pluribus auctus atque ſic quaſi reformatus.

Si enim *Medicinam Experimentalem Digbæanam* ſequamur, eam ibidem *p. 15.* pulueris huius offendimus compoſitionem, in plerisque Charaſianæ conformem: ℞. *apic. chel. 69.* ℥ii. *ocul. 69. perl. ppt. corall. ppt.* a. ℥j. *ſuccin* ℥ß. *contrayeru. Serpentar. Virginian.* a. ʒvj. *lap. bezoar. Oriental.* ʒiij. *eſſ. de cord. ceru.* ℈iv. Pulueriſentur ſingula probe, & apicibus chel. & oculis cancrorum affundatur, pro excitanda aliqua fermentatione & ſolutione meliori, paululum ſucci citri. Mixtis deinde altero die inter ſe adde extract. croc. Anglic. ℈ii. maſſæque incorporandæ & poſtmodum in vmbra exſiccandæ affundantur tria aut quatuor cochlearia ſpiritus mellis, & gelatinæ viperarum, ſubiuncta denique trochiſcorum viperin. aut carnis viperin. pulueriſat. ℥j.

Conſurgit hac ratione inde puluis elegans bezoardicus, diaphoreticus ſummus, per totam Angliam, & in Gallia iis, quibus, vt *Charas* loquitur, cognitæ ſunt vires eiusdem, vſitatiſſimus contra omnis generis morbos epidemios, maxime variolas, morbillos, ipſam peſtem, tum præſeruatiue, tum

tum curatiue, pro corde & partibus nobilioribus inſigniter defendendis.

Primum autem, monente *Williſio, Tract. de Febr. cap. 19.* inter Anglos tunc, cum anno CIↃIↃCXLIII. febris peſtilens epidemia in eadem regione, & circa Oxoniam admodum ſæviret, magni eſſe nominis cœpit, ſæpius deinde ab eodem *Williſio*, & reliquis in medicina claris Angliæ proceribus, *Sydenhamio*, *Mortono* aliisque confortandi fine, & vt alexipharmacum egregium, in febribus omnis generis, malignitatem quandam occultantibus, affectibus capitis frigidis, & neruorum, paralyſi, arthritide, tremore cordis, conuulſionibus, prout hinc inde ex ſcriptis eorum patet, ſummo ſemper ſucceſſu adhibitus.

Doſi dandus ordinaria XXV. XXX. granorum; peſtis vero graſſantis tempore, ſicut quæuis alia quoque remedia, aucta magis & extraordinaria, ad XL. vsque grana tuto adſcendendo.

Idem quoque Puluis, paucis ſaltem & ſequenti ab amico quodam nobiscum communicata ratione mutatus, aliter ita ſe habet, ℞ *rad. contrayeru.* ʒii. *ſerpentar. Virgin.* ℈iv. *margarit. or. ppt. ocul.* ♋ *ppt. corall. rubr. ppt. ſuccin. alb. ppt. Cornu cerui ſine ign. lap. bezoar. or.* a. ʒii. *chel.* ♋. ad pondus omnium. Cum ſufficienti itidem quantitate gelatinæ viperarum, vel vnicornu marini impaſtatus, & aliquot auri foliis immiſtis, maſſam præbet globulis inde parari conſuetis, ex brunno ſubuirideſcentibus & miculis aureis conſpicuis, ʒvii. vel vnciam vnam ordinarie pendentibus, & hodie communiter *Lapidum Bezoar. de Goa* nomine venientibus.

Idque ea forte, vt videtur, de cauſa, quod primo compoſitio hæc ob virtutes lapidi bezoar ſimilis Goæ, altero,

teſte *Cluſio l. 7. Exot. c. 17.* totius Indiæ emporio, inuenta atque celebrata fuerit. Inueniri enim Indos, qui ex maſſa ipſis cognita adulterinos conficere lapides bezoar nouerint, iam *Monardes* ſe ex Guidone de Lazaris, vrbis Hiſpalenſis ciue, qui vniuerſum circumiuit orbem, & in Sinarum regione verſatus, percepiſſe, *Lib. de Lap. Bezoar & Scorzoner. p. m. 9.* recenſet.

Inde ad Anglos quoque poſtmodum transmigrauit, & ab his in Germanorum rurſus quorundam curioſorum notitiam, qui etiamnum de iisdem legitime, & ad normam genuinorum, parandis maxime ſunt ſoliciti.

Quoniam autem lapidum horum, vtpote in pauciſſimis Germaniæ officinis adhuc proſtantium, vires roborantes, bezoardicas & polychreſtas minus adhuc cognitas eſſe credimus, non iniquum fore iudicauimus, aliquot fidæ aliorum experientiæ teſtimoniis eosdem reddere notiores. Ita *Mortoni* obſeruatio eſt notabilis, qui lapidem eundem ad gr. XII. cum aliis in puluerem redactum, & ægræ febre continua, vomitionem tamen immanem, ſpaſmos thoracis ac abdominis & ſtrangulationem ſimulante, laboranti propinatum ſudorem vniuerſalem & calidum, ſomnum placidum excitando & ſymptomata mitigando, ſumme fuiſſe proficuum, in *Pyretolog. Exercit. 2. c. 9. Hiſt. 7. p. 382.* laudat.

Idem ſæpius & feliciſſimo cum ſucceſſu in febribus malignis, in variolis, & curandis & præſeruandis, in dyſenteria etiam deſperata viſa, & aliis expertus eſt Excellentiſſimus D. *Chriſtianus Ludouicus Göckelius*, Parens noſter longe honoratiſſimus, pro re nata ſingulis ſex horis propinata & repetita doſi.

Et vel ipſa pauca hæcce exempli vice eſſe poſſunt, quo-

modo

modo & per ſe bezoardica v. g. & hoc loco laudatiſſima ſerpentaria poſſit & debeat dari, ac commode cum aliis ſymbolicis miſceri, & in eminentiorem ſic ſphæram euehi actiuitatis. Vnicum ſaltim adhuc addere conſultum videtur, ad hoc ipſum comprobandum. Si enim eſſentia ſerpentariæ Virginianæ miſceatur cum ana miſturæ ſimplicis, ſiue cum eadem extrahere eandem placeat, habetur ſane mixtura probatiſſima ad febres tam intermittentes, quam maxime continuas, ardentes, puerperarum, aliasque, & præſeruandas & curandas, ex legibus artis procedendo, quod & de mixturis aliis, pulueribus, & infuſis aliisque valet, & optimo cum ſucceſſu applicatur.

SOLI DEO GLORIA!

Nobiliſſimo Dn. Doctorando

S. P. D.

PRÆSES.

ANtiqua & celebrata eſt parœmia: Africa ſemper aliquid noui habet. Laudent alii ſubinde enata ibi monſtra, ex difformium ſpecierum commixtione, quam ſunt, qui eo fruſtra extendunt, vt contra naturæ ordinem propagentur quoque, & noua quaſi entia gignant.

Rectius longe ex Africa, & ad occidentem vicina & latius hinc exporrecta America, imo ex vniuerſo terrarum orbe ars medica indies aliquid noui exhibet,

bet, ac obtinet, vt acceſſione hac ſubinde incrementum capiat, in vſum ſeruandorum hominum.

Enimuero plena eſt omnis terra gloria Dei O.M. inexhauſta etiam maieſtas quoad dotes naturæ, & theſauros, quorum myſtæ ſunt medici, ruſpatores arcanorum genuini, ac ſoli quaſi in hoc occupati; non tantum συγκρίσει ac διακρίσει, examine, analyſi & notitia centrali veterum, ſed & ipſa γενέσει, nondum prius cognitarum plantarum & ſimplicium, quæ vocant.

Felices vero hinc præ aliis, qui œconomiæ humanæ adminiſtri ex theſauro hoc ſuo depromunt καινὰ καὶ παλαιά, *noua & antiqua*, genuina & ſolida imbuti artis ſcientificæ peritia, & ſic hereditatis per tot ſecula congeſtæ legitimi ſucceſſores.

Inter hos præ aliis emines, & auitis & paternis iisque ſummis meritis, in arte diuina acquiſitis, & tum in incluta Tubingenſi, tum noſtra Academia ſolertiſſime formatis profectibus propriis. Macte his iam fruere partis, & nouis honoribus iisque digniſſimis ornatus Tua virtute & induſtria laudes illas ampliare perge.

De illis enim animitus gratulor, & ſucceſſus inuidendos exopto, qui familiæ veſtræ vniuerſæ, vltra XL. annos, deditiſſimus, nil quicquam intermittam vlterius, quod ad decus & gloriam eiusdem pertinebit; & a me poterit proficiſci vllo modo. Vale. Dab. e muſeo MDCCX. d. XVI. Iun.

197.
9

J710
W391d